

Круглий стіл „Політичні підсумки року“

23 грудня 2008 року Український центр політичного менеджменту провів „круглий стіл“ на тему „Політичні підсумки року“. В ньому взяли участь провідні київські вчені – політологи, соціологи, психологи.

Президент Українського центру політичного менеджменту Юрій Шайгородський, відкриваючи засідання, нагадав учасникам зібрання, що аналогічний захід Центр проводив і наприкінці минулого року. І висловлені тоді прогнози на рік, що нині завершується, у переважній своїй більшості справдилися.

Що характеризує нинішній політичний рік? Оцінки здебільш не відзначалися оптимізмом.

Доктор політичних наук Микола Головатий, відкриваючи дискусію, зазначив, що нинішнього року чітко проявилось таке тривожне, небезпечне явище, як невідповідність політичної влади складним завданням, що постали перед українським суспільством. Хоча формальні ознаки демократії в країні існують, але взаємодії держави з громадянським суспільством немає. У нас багато говориться про демократію, демократизацію, а тим часом прості громадяни все більше дистанціюються від влади, не довіряють їй. Відбувається індивідуалізація, атомізація життя. Це небезпечна тенденція – вона може перерости в пряму загрозу державності.

Кандидат соціологічних наук Ольга Балакірева, посилаючись на дані опитувань громадської думки, практично підтвердила висновки професора М. Головатого: довіру до влади висловлює нині менше 10 % респондентів. На думку соціолога, це вже „колапс“ довіри. Адже люди не бачать жодної послідовності у діях влади, відзначають її непрофесіоналізм у всіх сферах і на всіх рівнях управління. Не бачать наші співгромадяни і чіткої стратегії у здійсненні ринкових реформ. Загальмовано процеси демократизації, адже демократія неможлива без довіри громадян тим, кому вони делегували владні повноваження.

Приблизно в такому ключі висловлювалися й інші учасники „круглого стола“. Так, доктор історичних наук Олексій Гарань назвав 2008 рік роком втрачених можливостей – і для політичного істеблшменту, і для нації в цілому. Нинішню ситуацію можна назвати вже не постмайданною, а поспостмайданною: більшість гасел, проголошених на Майдані і активно

підтриманих громадянами, не реалізовано. На думку вченого, нинішня ситуація не стабілізується до наступних президентських виборів.

Тим часом доктор політичних наук Валерій Бебик не схильний називати 2008 рік роком втрачених можливостей: позитив нинішньої ситуації в тому, що суспільство має винести з неї пені уроки. Дійсно, політична еліта не виправдала сподівань, які на неї покладалися. І трапилося це тому, що політичний рівень лідерів нижчий, ніж політичний рівень народу. В процесі індивідуалізації, атомізації суспільства політолог не вбачає серйозної загрози: „З атомів можуть скластися нові молекули”.

Відомий політолог Георгій Почепцов схильний до думки, що ми дещо перебільшуємо негативи. В такому стані, як в Україні, живе у світі не одне суспільство. На його думку, тривожно те, що в суспільстві не існує домінуючої оцінки дій влади. Все розмито, хаотично (парламентська коаліція, наприклад, вважає себе і владою, і опозицією). 2008 рік був роком слів, а не дій.

Директор Центру дослідження проблем громадянського суспільства Віталій Кулик теж скептично ставиться до нинішньої парламентської коаліції – він вважає, що в ній закладено „масу конфліктних точок”. Небезпека полягає в тому, що у нас економічна криза накладається на кризу політичну: „Відбуваються політичні спекуляції навколо економічних спекуляцій”.

Президент Центру соціальних досліджень „Софія” Андрій Єрмолаєв однією з причин становища, яке склалося в країні, вбачає в тому, що інтелектуали не мають впливу на політику держави. „Тектонічні” зміни відбуваються нині в глобальному масштабі. А Україна не входить у цей новий геополітичний простір („Ми не граємо у велику гру історії”). У нашому суспільстві не відчувається запиту на „третю хвилю демократизації”. 2008 рік „став роком завершення руйнації Майдану”.

Свою точку зору на політичні події 2008 року висловили також кандидат політичних наук Андрій Мішин, доктор історичних наук Василь Ткаченко, доктор філософських наук Микола Михальченко, доктор соціологічних наук Едуард Афонін, кандидат філософських наук Леонід Тупчієнко, доктор політичних наук Лариса Кочубей, голова правління Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко.

Яким може бути вихід із складної, кризової ситуації, що склалася в країні? Чого чекати від нового, 2009 року?

Думки висловлювалися різні. Від цілком конкретних рекомендацій, що слід робити невідкладно, до висновків на перспективу.

Так, соціолог Ольга Балакірева вважає, що доцільно було б створити „уряд-жертву”, який би провів низку непопулярних, можливо й болісних сьогодні для суспільства реформ задля виведення країни з кризового стану. „Це були б кроки задля майбутнього”.

Політолог Олексій Гарань вважає, що в цій ситуації варто було б виробити „мінімальний пакет” економічних заходів, реалізація яких

дозволила б стабілізувати обстановку в країні. Очолити таку роботу доцільно було б „компромісній фігурі” нашого політикуму.

Висловлювалися думки щодо необхідності оновлення політичної еліти країни, її омолодження. Політолог Віталій Кулик, відзначивши, що сучасна українська партійна система зазнала серйозної кризи, говорить, що нині громадянська активність переходить на низові рівні суспільства. Саме цей соціальний простір може стати середовищем зародження нових соціальних рухів.

Політологи говорили й про доцільність проведення одночасних президентських і парламентських виборів. За цієї умови може активізуватися „четверта політична сила”, яку потужно підтримає суспільство, а також про доцільність активізації конституційного процесу, ухвалення змін до Основного Закону, які б чітко визначали функції і повноваження кожної гілки влади.

Український центр політичного менеджменту планує видрукувати тези доповідей учасників „круглого столу” у спеціальному випуску журналу „Політичний менеджмент”.